

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Nadežda Budimović, Olivera Milošević, Zlatko Čobović, Jelena Petković, Tamara Skrozza, Filip Švarn, Rodoljub Šabić, Ana Martinoli, Milena Vasić i Sanja Pavlović, na sednici održanoj 28. 12. 2023. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstovima „Glumi poštenjačinu, a sa tastom otimao državne pare“, „Evo kako su Aleksić i tast zapošljavali. U džep strpali 55 miliona!“, „Kako su Miki i tast oteli milione radnicima“, „Miroslav Aleksić podizao milione u gotovini“ i „Novi dokaz o tome kako su Aleksić i tast usisavali državne milione“, objavljenim od 18. do 24. oktobra 2023. godine, dnevni list „Alo“

1. prekršio je tačke 1, 2, 3, 4 i 5 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije o obavezi novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije, da pravi jasnu razliku između činjenica koje prenosi, komentara, pretpostavki i nagađanja, da naznači izvor informacija koje prenosi, kao i tačku po kojoj je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasina,

2. prekršio je tačku 2 Odeljka II (Nezavisnost od pritiska), po kojoj ekonomski i politički interesi izdavača ne smeju da utiču na uređivačku politiku na način koji bi imao za posledicu netačno, neobjektivno, nepotpuno i neblagovremeno informisanje javnosti,

3. prekršio je tačku 1 Odeljka IV (Odgovornost novinara) po kojoj je novinar, pre svega, odgovoran svojim čitaocima, slušaocima i gledaocima. Tu odgovornost ne sme da podredi interesima drugih, a posebno interesima izdavača, vlade i drugih državnih organa. Novinar se mora suprotstaviti svim koji krše ljudska prva ili se zalažu za bilo koju vrstu diskriminacije, govor mržnje i podsticanje nasilja.

4. prekršio je tačke 1, 2 i 3 Odeljka V (Novinarska pažnja) o obavezi novinara da poslu pristupa sa dužnom profesionalnom pažnjom, kao i da ne sme slepo da veruje izvoru informacija, odnosno da mora da vodi računa o tome da izvori informacija često slede svoje interese ili interese društvenih grupa kojima pripadaju i prilagođavaju svoje iskaze tim interesima, kao i da je prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namernom iskrivljivanju ili iznošenju laži,

5. prekršio je i tačku 1 Odeljka VII (Poštovanje privatnosti) o obavezi novinara da poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše.

Nalaže se dnevnim novinama „Alo“ da ovu odluku objave u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Advokat Miroslava Aleksića naveo je u žalbi Savetu za štampu da su objavljenom serijom tekstova prekršene brojne tačke Kodeksa novinara Srbije iz poglavlja: Istinitost izveštavanja, Odgovornost novinara, Novinarska pažnja i Poštovanje privatnosti. U žalbi se ističe da su objavljeni tekstovi tendenciozni i sa uvredljivim naslovima, da u njima nije naveden ni jedan ozbiljan izvor informacija, niti dokaz za iznete optužbe. Tekstovi sadrže niz neistinitih, neproverenih i uvredljivih informacija o žaliocu, ali i o bliskim članovima njegove porodice, navodi, između ostalog advokat, i ukazuje i na to da niko iz redakcije nije ni pokušao da stupi u kontakt sa Aleksićem. Naglasio je i da Miroslav Aleksić nikada nije krivično osuđivan, niti je protiv njega pokrenut krivični postupak, a predstavljen je kao korumpirani političar koji je svoju funkciju zloupotrebljavao za nezakonito sticanje novca. Objavljivanjem ovakvih tekstova, po mišljenju žalioca, izvrgava se ruglu osnovni postulat i cilj novinarske profesije – objektivno izveštavanje i informisanje javnosti, „koji se na ovaj način pretvara u satanizaciju jedne ličnosti u cilju njene diskreditacije“.

U odgovoru na žalbu advokat redakcije lista „Alo“ naveo je da su tekstovi objavljeni u skladu sa Zakonom o javnom informisanju i medijima i pravilima novinarske etike. Žalilac je, po sopstvenom priznanju, kako ističe, ličnost o kojoj javnost ima interes da zna i koji je dužan da istrpi iznošenje kritičkih stavova koji se odnose na politiku koju sprovodi. Takođe, podnosilac žalbe je već pokrenuo pet parničnih postupaka pred Višim sudom, pa, s obzirom da se već odlučio za pravnu zaštitu, jasno je da nema interes da vodi i postupak pred profesionalnim udruženjem, ukazuje se u odgovoru na žalbu, uz koji su dostavljene i tužbe koje je Aleksić podneo protiv ovog medija.

Po oceni članova Komisije za žalbe, jasno je da je serija tekstova na koje se žalba odnosi primer politički motivisane hajke u koju su, osim žalitelja uvučeni i članovi njegove porodice. Objavljivanje više tekstova u samo nekoliko dana, u kojima se praktično ponavlja ono što je već navedeno u prvom tekstu, bez novih informacija, ukazuje na to da cilj nije bio informisanje javnosti, već da je reč o medijskoj kampanji koju list vodi protiv podnosioca žalbe. Čak i da je sve što je izneseno u tekstovima, koji su pompezno najavljivani kao istraživački poduhvat „Dosije Trstenik“, tačno, načinom na koji su pisani tekstovi (nedostatak dokaza, izvora i odgovora), prekršene su brojne odredbe Kodeksa, uključujući i sve tačke poglavlja I (1,2,3, 4 i 5).

Uprkos tome što se u tekstovima pominju „na desetine izneverenih radnika“ koji su se javljali redakciji, „izjave upućenih Trsteničana“, svedočenja bliskih kolega i saradnika žalitelja i

njegovog tasta, kao i pisanje medija, ne navodi se nijedan relevantni imenovani izvor. Od osoba koje su imenovane u tekstu kao one koje su “kasnije više puta izjavljivale” nešto ili koje su potvrđivale malverzacije žalitelja “u privatnim razgovorima”, autor tekstova očigledno nije od njih zatražio da potvrde te navodne tvrdnje, i u suštini, sve se svodi na to da neko nešto nekome rekao ili neko nešto čuo od nekoga. Iz tekstova se ne može zaključiti da su novinari razgovarali ili bar pokušali da razgovaraju sa njima.

Posebno je indikativno što nema ni nagoveštaja da je od Nacionalne službe za zapošljavanje iz koje su, prema navodima tekstova, žalitelj i njegov tast “isisavali milione” državnog novca preko svoje nevladine organizacije, zatražena bilo kakva informacija. S obzirom na to da je reč o javnim sredstvima i državnoj instituciji, bilo je moguće ostvariti uvid u projektnu dokumentaciju o kojoj se piše i predložiti je čitaocima. Novinari, međutim, ni u jednom od tekstova nisu objavili nikakav dokument kojim bi dokazali svoje tvrdnje.

Po mišljenju Komisije, prekršena je i tačka 1 poglavlja IV koje se tiče odgovornosti novinara, jer je, po mišljenju Komisije, u ovom slučaju, odgovornost koju novinari imaju isključivo prema svojim čitaocima, podređena određenim političkim interesima. U vezi sa tim, Komisija smatra i da je prekršena i tačka 2 poglavlja II, ako se ima u vidu da se tekstovi odnose na period od pre deset i više godina, a da su napisani neposredno pred početak izborne kampanje, u trenutku kada žalitelj postaje prvo lice opozicione izborne liste.

Komisija za žalbe je zaključila i da su prekršene i tačke iz poglavlja Novinarska pažnja, jer, medij nije postupio u skladu sa pravilima dužne novinarske pažnje, autori teksta su slepo verovali izvorima, a, po oceni Komisije, prećutane su i informacije koje mogu bitno da utiču na stavove čitalaca – da nikada za više od deset godina, koliko je prošlo od događa o kojima se izveštava, nije pokrenut nikakav postupak protiv žalioca, niti je bilo koji nadležni organ ispitao ovaj slučaj.

Tekstovima je povređeno i pravo na privatnost, dostojanstvo i integritet osoba o kojoj se piše, bez obzira što je reč o javnoj ličnosti. Pravo na privatnost javnih ličnosti jeste, po Kodeksu novinara Srbije, suženo, ali to nikako ne znači da ga one uopšte nemaju, posebno kada se tekstovi odnose i na članove njihovih porodica, koji nisu javne ličnosti.

Na kraju, u vezi sa odgovorom advokata redakcije, Komisija ukazuje na to da, prema pravilima rada Saveta za štampu, podnošenje tužbe sudu ne sprečava žalitelja da se obrati i Savetu, jer je reč o dva potpuno odvojena postupka.

Beograd, 28.12.2023.

Predsedavajuća

Nadežda Budimović

Kraljice Natalije 28
11000 Beograd
tel: (011) 30 67 320
www.savetzastampu.rs